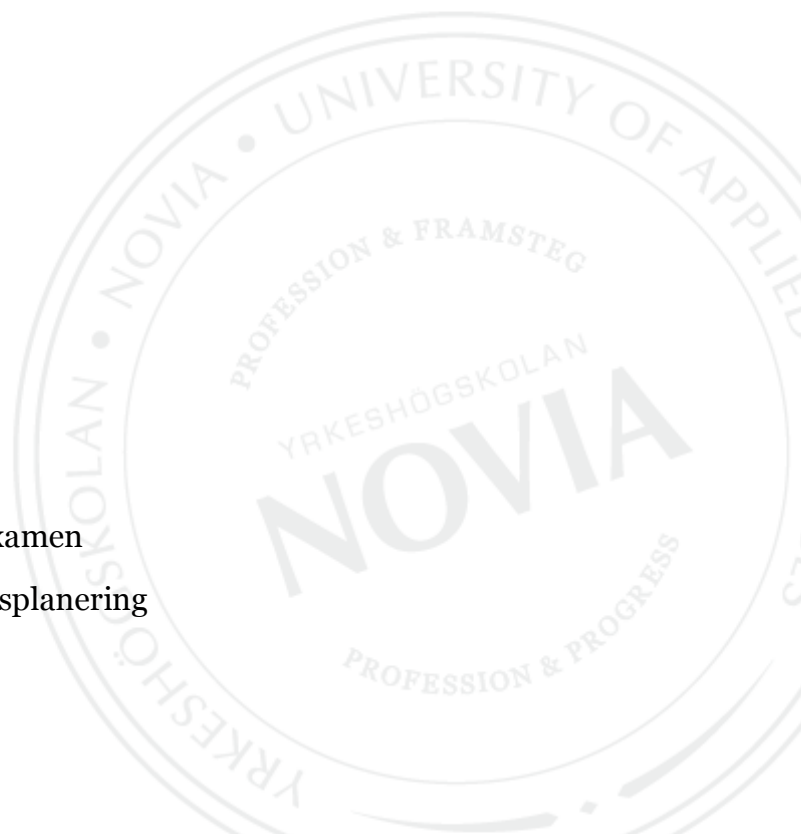

Hur orsaka wow- effekt i trädgårdsutställningarnas allmänna dekorationer

– Case- studie Kevätpuutarhamässan 2015

Malin Törnroos

Examensarbete för Hortonom (YH)-examen
Utbildningsprogrammet för Landskapsplanering

EXAMENSARBETE

Författare: Malin Törnroos

Utbildningsprogram och ort: Landskapsplanering Raseborg

Intriktningsalternativ/ Fördjupning:

Handledare: Carl Voigt/ Elina Regårdh och Eva Wuite

Titel: Hur orsaka wow- effekt i trädgårdsutställningarnas allmänna dekorationer –
Case studie Kevätpuutarhamässan 2015

3.5.2015

41 s.

Bilagor: 0 st.

Abstrakt

Examensarbetets syfte är att göra en utredning över hur man kan planera de allmänna dekorationerna på en trädgårdsutställning för att skapa en wow effekt hos besökarna på mässan. Arbetet går igenom teori om människans sätt att uppfatta sin omgivning, färger och former samt hur känslorna påverkar upplevelsen. Den analyserar hur teorin har kunnat användas i praktiken. Arbetet är genomfört genom att vara med och planera de allmänna dekurationsområdena till Kevätpuutarhamässan 2015 i Helsingfors mässcentrum. Med wow effekt menas i detta sammanhang hur man då man ser något vackert eller väldigt fint reagerar med ett wow. Wow effekten är en känsla eller sinneställning som orsakas av något extra speciellt. Wow är den stunden då du är överväldigad av det intrycket du får genom det du ser, hör eller känner. Effekten kan vara fysisk, mental och emotionell.

Arbetets slutsats är att då man planerar ett allmänt dekurationsområde för en trädgårdsmässa, måste man ta i beaktande mycket mera saker än i en vanlig trädgårdsplanering. I planeringen måste det finnas något nytt och speciellt, som orsakar en reaktion, men även något vanligt och bekant, så att människorna känner det tryggt. I den här planeringen finns det fyra olika gårdar, vilket visade sig vara lyckat.

Tanken är att arbetet kan vara till nytta för andra som skall planera allmänna dekorationer till trädgårdsmässor eller andra evenemang.

Språk: Svenska

Nyckelord: trädgårdsutställning, mässa, wow effekt

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Malin Törnroos

Koulutusohjelma ja paikkakunta: Landskapsplanering Raasepori

Suuntautumisvaihtoehto/syventävät opinnot:

Ohjaajat: Carl Voigt/ Elina Regårdh ja Eva Wuite

Nimike: Miten luoda vau-efekti puutarhanäyttelyn yleiskoristelualueella – Case Kevätpuutarhamessut 2015

3.5.2015 41 s.

Liitteet: 0 kpl

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tarkoituksena selvittää, miten suunnitellaan puutarhamessujen yleiskoristelualueet, niin että kävijät kokisivat vau-efektin. Opinnäytetyössä käydään läpi teoriaa ihmisen tavasta havainnoida ympäristöään, värejä ja muotoja, sekä miten tunteet vaikuttavat tähän kokemukseen. Tässä opinnäytetyössä analysoidaan, miten teoriaa ihmisen havaintotavoista voidaan soveltaa käytäntöön. Työ on toteutettu olemalla mukana suunnittelemassa yleiskoristelualueita Kevätpuutarha 2015 -messuilla, Helsingin messukeskuksessa. Vau-efektillä tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, kun näkee jotakin kaunista tai todella hienoa, ja reagoi siihen sanomalla ”vau”. Vau-efekti on tunne tai tunnetila, joka johtuu jostakin todella erityisestä. Vau on se hetki, jolloin olet sanaton liikutuksesta, joka aiheutuu vaikutuksesta jonka saat kuulon, näön tai tunteen kautta.

Työn tulokset osoittavat, että kun suunnitellaan yleiskoristelualuetta puutarhamessuille, tulee ottaa huomioon paljon enemmän kuin tavallisessa pihasuunnittelussa. Suunnittelussa täytyy olla jotakin uutta ja erikoista, joka aiheuttaa reaktion, mutta tämän tulee olla kytköksissä vanhaan ja tuttuun, niin että ihmiset kokevat sen helposti omaksuttavaksi. Tässä suunnitelmassa on neljä eri pihaa, mikä osoittautui toimivaksi ratkaisuksi.

Ajatuksena on, että työstä voisi olla hyötyä muille, jotka tulevaisuudessa aikovat suunnitella yleiskoristelualueita puutarhamessuille tai muihin tapahtumiin.

Kieli: Ruotsi

Avainsanat: puutarhanäyttely, messut, vau-efekti

BACHELOR'S THESIS

Author: Malin Törnroos

Degree Programme: Landscape planning and design Raseborg

Specilization:

Supervisors: Carl Voigt/ Elina Regårdh and Eva Wuite

Title: How to create wow- effect in a garden show – Case studie Kevätpuutarha fair 2015

3th May 2015

41 p.

Appendices: 0

Abstract

The purpose of the thesis is to make a research of how to design decorations to a garden show so that you create the most wow effect. The thesis works trough the basics of colours, perspectives and perception and how feelings do affect the experience people gets. The work is done at Kevätpuutarha fair 2015 in Helsinki Fair Center. In this context “wow effect” means that when you see something beautiful or very special you react with a “wow”. The wow effect is the feeling that is caused by something extraordinary. Wow is that moment when you are overwhelmed of what you see, hear or feel.

The conclusion is that you have to think about much more things that in a usual garden design. You have to have something new and exciting to create a reaction, but on the other hand be connected with the old and familiar to create the feel that you could have it in your own garden. In this case there was four different gardens.

The purpose of thesis is that it can help other who are going to design a garden show or other fairs.

Language: Swedish

Key words: garden show, fair, wow effect

Innehåll

1. Inledning.....	1
2. Människans sätt att uppfatta färger, former och dimensioner.....	2
2.1. Gyllene snittet	2
2.2.Perspektiv	2
2.3 Gestaltpsychologi	4
2.4 Struktur och rumsindelning.....	8
2.4.1 Terrassering.....	8
2.4.2 Känsla av öppenhet.....	8
2.5 Färger.....	9
2.7 Miljöpsykologi.....	11
2.8 Perception.....	13
2.8.1 Sinnen	13
3. Bakgrund.....	14
3.1 Finlands mässas organisation och Vårträdgårdsmässan	14
3.2 Metod	15
4. Planeringen	16
4.1 Gård 1, Barnfamiljen	18
4.2 Gård 2, Moderna gården.....	21
4.3 Gård 3, Traditionella gården.....	24
4.4 Gård 4, Sommarstugan.....	27
5. Diskussion.....	29
Källor	35

1. Inledning

Examensarbetet är en utredning över hur göra en trädgårdsplanering för att orsaka den största positiva effekten, wow effekten. Som underlag för undersökningen används en planering som är gjord för Vårträdgårdsmässan 2015. Syftet är att undersöka hur lyckad mässplanering blev genom teori om miljöpsykologi, gestaltpsykologi, färglära, perception och perspektivlära. Arbetet är en litteraturutredning. Resultatet är en sammanfattning över hur teorin har kunnat kopplas till planeringen. Arbetet kan användas som en allmän insikt för hur man kan planera en lyckad trädgård för att nå en wow effekt och fungerande helhet. Dessutom kan Finlands mässor ha nytta av arbetet i kommande evenemang.

Teorin består av miljöpsykologi, gestaltpsykologi, färglära, perception och perspektivlära. Ur de här vetenskaperna har jag försökt välja det som är mest relevant för en trädgårdsplanering. Målet är att i planeringen hitta de brister och styrkor den har i koppling med teorin. Med arbetet försöker jag undersöka hur man orsakar en wow effekt. Med wow effekt menar jag i detta sammanhang hur man då man ser något vackert eller väldigt fint reagerar med ett wow. Wow effekten är en känsla, sinneställning som orsakas av något extra speciellt. Wow är den stunden då du är överväldigad av det intrycket du får genom det du ser, hör eller känner. Effekten kan vara fysisk, mental och emotionell.

Jag blev kontaktad av hortonomen Eva Wuite från Maisemasuunnittelu ForSeasons Oy på grund av att hon behövde hjälp med hela mässprojektet och då tänkte jag att det kunde vara spännande att kombinera mässan och examensarbetet. Litteraturen är främst tryckta källor men även elektroniska källor har använts. Min roll i projektet var att hjälpa till med planeringen och fundera på hur den kunde förverkligas, att planera växtligheten och göra växtlistor samt beställa växterna och hjälpa till med att skaffa varor till gårdarna och att hålla kontakten med de alla som var med att bygga de olika gårdarna. Dessutom skulle jag se till att de alltid hade den sista versionen av planen och hade koll på materialet. Under bygget av mässan var jag och övervakade och såg till att alla varor kom och att de blev satta på rätta ställen och att konstruktionerna blev så de skulle bli. Under mässans lopp skötte jag springande ärenden till exempel så till att alla varor hade skyltar, växterna hade fått vatten att det

var städat och att sakerna var där de skulle. Efter mässan övervakade jag nedmonteringen av gårdarna.

2. Människans sätt att uppfatta färger, former och dimensioner

2.1. Gyllene snittet

Det gyllene snittet (sectio aurea) är en norm för den fullkomliga harmonin hos mått och proportioner, ett sätt att matematiskt bestämma det skönaste och mest harmoniska förhållandet mellan längd och bredd. Den första beskrivningen av det gyllene snittet förekommer så tidigt som ca 300 f.Kr. Under medeltiden skriver franciskanermunken Luca Pacioli (1445-1517) om det gyllene snittet som det gudomliga förhållandet. Det gyllene snittet följer regeln: En linje som är uppdelad i två om förhållandet mellan den kortare delen och den längre delen är samma som förhållandet mellan den längre delen och hela sträckan. Förhållandet står i relation med: $a + b / a = a / b$

Gyllene snittet kan också beskrivas med hjälp av det så kallade Fibonaccis tal som bygger på talserien 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55 osv. Där bildar summan av de två föregående tal följande tal. Det gyllene snittet hittar man i arkitektur och konst. Gyllene snittet hittar man även i naturen till exempel i en snäcka. (Linnéuniversitet) En rektangel med sidor som är i förhållande med det gyllene snittet kallas gyllene rektangel. De här rektanglarna kan användas i trädgårdsplanering (Harwood, s.21).

2.2Perspektiv

Med hjälp av perspektiv kan man skapa spänning i trädgården och olika intryck. Innan man började använda sig av perspektivlära framhävde man objektets värdefullhet genom storlek och placering. I till exempel måleri bildade de mest viktiga som störst. Under renässansen på 1400-talet märkte Filippo Brunelleschi (1377-1446) att linjer man ritar in mot horisonten slutar vid samma punkt. På det sättet uppkom så småningom användningen av den så kallade flyktpunkten. Flyktpunkten är den punkten där linjerna skulle mötas ifall man fortsatte dem. (Gregory 1998, s.179-181)

Centralperspektiv är ett perspektiv där alla parallella linjer som är riktade bort från betraktaren återges i allt mindre avstånd och skalan minskar i proportion med det. (Harwood, s.20). För att skapa ett lyckat perspektiv måste man fundera på och framförallt ha kunskapen om rätt flyktpunkt, tänka på textur och färg, struktur, olika kontraster, skuggor och mått. Då allt är på sin plats skapas det bästa intrycket. I utemiljöer är det utmanande med perspektiv eftersom att det måste fungera från alla håll, medan till exempel en scenograf behöver skapa intrycket endast från ett håll. Utemiljöer ger dock en fantastisk möjlighet att skapa väldigt effektfulla lösningar.

Förlängande perspektiv är något som har använts länge i trädgårdar. Man har försökt förlänga och förstora trädgården och lura betraktarens ögon att tro att något är större än det är genom att tänja den mot horisonten. I renässansträdgårdarna (1400-1600) använde man sig av centralperspektivet och utgick från mitten från en mittaxel från vilken det sedan stack ut olika gångar i olika riktningar. Ur centralperspektivets synvinkel ordnar man utblickar till det omgivande landskapet. Barockens (1500-1700) trädgårdskonst bygger på symmetriska former och den mest kända planeraren bakom det var André Le Nôtre. Le Nôtre var en fransk trädgårdsarkitekt med kunskap även i konst och matematik och har planerat ett stort antal franska trädgårdar. Barockens trädgårdar var en fortsättning på renässansträdgårdarna men var en mildare stil, som gav en mera harmonisk och lugn känsla. Trädgårdarna skulle vara en fortsättning på slotten och man försökte skapa samband mellan gårdarna och husen och en upplevelse av att trädgården fortsatte i oändlighet. Alléer var mycket populära och de användes för att bilda nya perspektiv i trädgårdarna. Man använde sig av proportionsregler för att skapa det bästa möjliga perspektiven. Gångar med alléer skapar lätt en känsla av att de fortsätter längre än de i verkligheten gör. I utkanten av trädgårdarna var växtligheten mera vildvuxen vilket skapade kontraster till de starkt formklippta häckarna. (Blennow 2002, s.181)

I Frankrike finns Versailles som är ett av Le Nôtres verk. Trädgården i Versailles har en tre kilometer lång mittaxel. Det första man ser av trädgården är de enorma

vattenpartetter som på följs av den stora kanalen, en kanal som är 1670m lång och som ger effekten av att parken fortsätter och leder åskådarens blick till horisonten. Parken innehåller mycket av geometriska och symmetriska figurer, trianglar, ovaler, cirklar, femhörningar och fyrkanter. Naturen har använts till hjälp genom att med stora träd begränsa vyer i de enorma perspektiven och på det sättet kunnat rikta åskådarens uppmärksamhet till de ställen man har velat (Blennow 2002, s.190). Le Notre planerade höjderna så att alla bassänger i stora kanalen ser lika stora ut från slottet, trots att de i verkligheten är olika stora. Trädgården var en plats där både konsten och naturen samverkade och konsten hämtades ut i form av statyer och fontäner runt vilka man bildade olika rum med hjälp av växtlighet (Hobhouse 2004, s. 119-200).

Trappor och ramper användes mycket. I barocken tänjde man ut hela trädgården med att skjuta perspektivet längre ut, genom stora fokuspunkter. Storlekarna var planerade så att de var för stora, så att de skulle alla vara lika stora i den ändan man betraktade det ifrån. (Blennow 2004, s.161)

Då Le Notre behärskade formträdgårdarna var det William Kent (1685-1748) som blev känd för sina engelska trädgårdar. Han hade ett brett kunnande i perspektiv, rumslighet och scenografi. I den engelska parken spelar man gärna med färger och former där det får förekomma starka kontraster. Kontrasten mellan ljus och skugga är starkt. Utsikter öppnas och man försöker skapa långa vyer. (Hobhouse 2004, s. 214)

2.3 Gestaltpsychologi

Gestaltpsychologi är en psykologisk inriktning där man menar att människan har ett behov av att förstå saker som helheter och försöker beskriva de utifrån deras gestaltkvaliteter. Gestaltpsychologerna har ansett att helheten är mera summan av delarna, ett holistiskt synsätt där man tänker på helheten. (Gregory 1998, s.4) Gestaltpsychologin koncentrerar sig på att det viktiga är relationen mellan en figur och dess bakgrund. Enligt den här teorin har gestaltlagarna uppkommit och de visar hur människor uppfattar olika former på ett vis som kanske är falskt, men på grund av

människans tidigare erfarenheter och för att det känns bekant eller annars har betydelse för oss tolkas de så. Enligt gestaltteorin fastnar uppmärksamheten på det som är annorlunda och skiljer sig från det stora hela. Gestaltteorin kommer ursprungligen från Tyskland och är grundad av bland annat Max Wartheimer. (Gregory 1998, s.6) Skillnaden mellan vad som uppfattas som bakgrund och vad som uppfattas som figur beror på storleken, då det lilla uppfattas som figur och det stora som bakgrund. I trädgården är det figurerna som människan fokuserar på. De mest användbara gestaltningslagarna i trädgården är närhetslagen, slutenhetslagen, likhetslagen, erfarenhetens och den goda kurvans lag.

Gestaltlagar

Närhetslagen Objekt som är nära varandra uppfattas som att de hör ihop enligt principen om minsta avstånd. Människan uppfattar oftast ett mindre område till figur och det större området till bakgrund. När man delar in objekt i små grupper har hjärnan lättare att förstå dem.

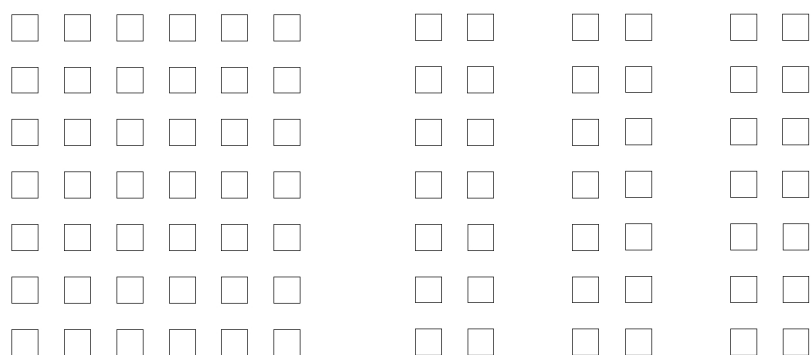

Bild 1. Närhetslagen. Objekt som är nära varandra uppfattas som att de hör ihop enligt principen om minsta avstånd. (Ritad: Malin Törnroos)

Slutenhetslagen Figurer som är inslutna anser människoögat höra ihop. Inslutningen kan bestå av en ram eller en färgad bakgrund. (Todorovic)

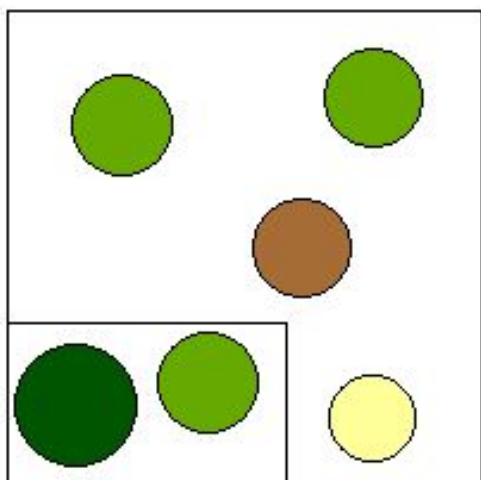

Bild 2. Slutentheslagen anser att figurer som är inslutna hör ihop, här de två gröna bollarna i vänstra hörnet. (Ritad: Malin Törnroos)

Likhetslagen anser att objekt som är lika varandra kombineras ihop. Färg, form, läge, ton och storlek på objekt får människoögat att inse att figurer hör ihop. (Todorovic)

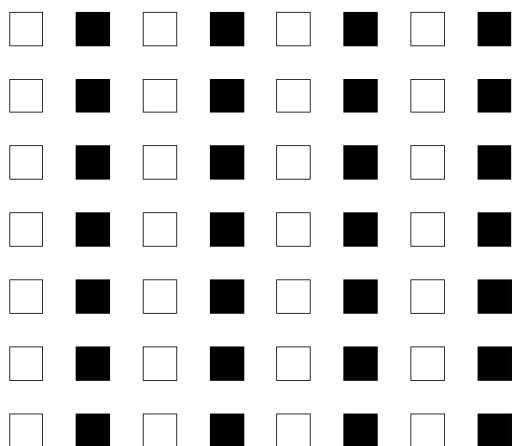

Bild 3. Likhetslagen anser att objekt som är lika varandra kombineras ihop. (Ritad: Malin Törnroos)

Erfarenhetens lag Familjära områden ses som mönster. Bokstäver är en form man känner till och på grund av bekantheten hittas bokstäver lätt i figurer.

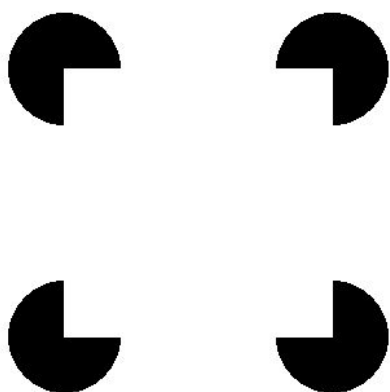

Bild 4. Erfarenhetens lag anser att familjära områden ses som mönster. Här bildar cirkclar en fyrkant. (Ritad: Malin Törnroos)

Den goda kurvans lag Figurerna uppfattas som enkla och symmetriska, det vill säga människan grupperar dem så att de bildar en enhetlig hel och symmetrisk figur. Man väljer att bilda den möjligast enkla figuren. Symmetriska figurer som är delar av objekt uppfattas lättare som helheter än osymmetriska figurer. Finns det flera figurer väljer människoögat den figuren som bildar den bästa och helaste helheten. Om välbekanta figurer finns i samma bild motverkar de närhetslagen på grund av deras form.

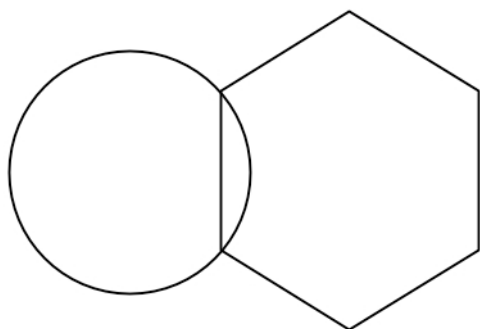

Bild 5. Den goda kurvans lag grupperar figurer som enhetliga symmetriska figurer. Här bildas en cirkel och en sexkant. (Ritad: Malin Törnroos)

(Gregory 1998 ,s.242)

2.4 Struktur och rumsindelning

På samma sätt som huset är indelat i rum, delar man trädgården i olika rum. Då rumskänsla skapas blir trädgården mera användbar och besökaren ser inte heller hela trädgården på en gång utan den blir mera spännande och ger dessutom bättre skydd och lugn. Rumsindelning kan åstadkommas med växter i olika höjder med olika avstånd, olika spaljeer eller till exempel bärbuskar. (Kvant 2014, s.54)

2.4.1 Terrassering

En sluttande tomt kan lätt ses som svår att få funktionell men höjdskillnader gör emellertid gården intressantare och kan därför utnyttjas i planering av trädgårdar. Terrasseringar kan göras med stödmurar som står som ett intrycksmoment för sig själv (Kvant 2014, s.74) En mur kan vara en blickfångare och skapa karaktär i trädgården oavsett om den är låg eller hög. Materialet styrker intrycket (Engstrand 2011, s.27).

En trappa utgör en förändring och rörelse och gör därför trädgården intressantare. En liten höjdskillnad ser alltid annorlunda ut utomhus än inomhus. Trappsteget kan forma en plåtå som blir en terrass eller en hel trappgång ledande till ett nytt ställe i trädgården, antingen lägre eller högre. Även ett trappsteg i trädgården utgör en stor skillnad. (Engstrand 2011, s.9). Terrasser skapar även perspektiv i trädgården (Blennow 2002, s.102).

Ett trappsteg kan vara svårt för människoögat att visualisera och därför är det viktigt att använda sig av olika material och strukturer för att markera skillnaden, till exempel grovt möter glänsande eller en rak form möter en båge. Trappan fungerar som en prydnad i sig själv men även som en ledare genom trädgården (Engstrand 2011, s.11)

2.4.2 Känsla av öppenhet

Känsla av öppenhet fås med vertikala former. Med att dela in trädgården i olika rum skapar man spänning och besökaren vill se vad som finns bakom följande buske. (Gropper 2012, s.8) Om man planterar små växter i utkanten och stora i mitten skapar man en illusion av avstånd. (Hobhouse 2004, s.351) Spänning kan göras genom att man gör olika formers öppningar i murar som sedan fungerar som tavlor

med varierande motiv. Kontraster och öppningar är mycket vanligt i japanska och kinesiska trädgårdar. (Hobhouse 2004, s.337) Användning av spegel orsakar en illusion av att motivet fortsätter och förstör därmed området. Dörr mitt i en mur skapar illusionen av att det finns en hemlig gård fastän det i verkligheten inte gör det.

2.5 Färger

Färgerna i en trädgård skapar en stor del av intrycket och är en mycket viktig del av den fungerande helheten. Färgskalan för trädgården kan bestämmas med tanke på husets färg, staketet och omgivningen samt förstås vilken stämning man vill skapa. Stämningen förstärks mycket med färgerna. På soliga ställen passar varma färger såsom rött och gult som tillsammans med solljuset skapar en energifläck i trädgården. På skuggiga ställen passar vitt. Ifall av att färgerna inte alls har tagits i beaktande kan helheten bli orolig och betraktaren finner den inte lika behaglig och ögat har svårt att vila och hitta en fokuspunkt. (Kvant 2014, s.75-79) Färger har psykologiska aspekter som orsakar att de skapar olika intryck på oss.

Den gröna färgen uppfattar människan mest harmonisk oavsett vilka förkunskaper och upplevelser man har och oavsett vilken färgsmak man har. Det gröna finns i våra gener och uttrycker balans, harmoni, uppfriskning, vila och ro. (Kvant 2014, s.82) Grönt är den färgen som minst retar ögat och därför känns den lugn. (Wright 1998) Den gröna färgen finns det mest av ute i naturen och trädgården och vill man ha en harmonisk gård skall man också låta det gröna dominera. Även om man använder sig av mycket grönt finns det många olika nyanser och variationer av den, allt från lime till riktigt mörkgrönt. Bladverken på växter har mycket spännande gröna färger och även växter vars blomning är grön kan vara mycket spännande. Variationen på det gröna syns speciellt bra på skuggväxter. (Kvant 2014, s. 82-83)

Vitt anses hygieniskt, simpelt och effektivt. I motsats till svart reflekterar det vita allt. Vitt ger trädgården en alldeles speciell känsla och den vita färgen får även de gröna bladen att skimra. De vita blommorna kommer till sin prakt i skugga, i solljus ser de lätt bleka ut. Vitt passar bra med alla färger eftersom den inte konkurrerar de utan istället framhäver andra färger. (Kvant 2014, s.84-85)

Grått är en mycket användbar färg i trädgården. Många väldigt uppskattade växter har gråa, silveraktiga blad och det är det som skapar en fin stämning. De här växterna kan även kombineras bra med lila, blått, ljusrosa eller orange. (Kvant 2014, s.86)

Rött anses väldigt fysiskt och förknippas med styrka, värme, energi, stimulation, och maskulinitet. Rött är den längsta våglängden och är en mycket stark färg. Den röda färgen uppskattar man vara närmare än vad den är och därför är det den som tar vår uppmärksamhet till först. Vill man ha lugn och harmoni i trädgården är rött inte den bästa färgen. Rosa förknippas med romantik, femininitet och är en mycket mjukare variation av rött. Det är en färg som kan kännas tung och utmärglade om det förekommer i stora mängder. Vitt förstärker rosa och tillsammans med ljusblått kan man få en mycket romantisk pastellfärgad trädgård, men ett helt annat intryck fås om det kombineras med vitt, silver och purpur eller används endast olika toner av rosa. (Kvant 2014, s. 92-95)

Blått är en mycket säker färg i trädgården. Blått förknippas med intelligens, tillit, logiskhet och lugn. Den påverkar oss mentalt mera än vad den röda färgen gör. En stark blå stimulerar tankarna medan en ljusblå lugnar ner tankarna och hjälper koncentrationen. Blåa saker uppfattar man inte vara lika nära som de röda, så med blått kan man lätt skapa en känsla av djup i trädgården och sudda ut starka gränser. Med blått kan man därför skapa känsla av rum och dimension. (Hanson 2005, s.58,110-112)

Purpur, som kan vara allt från en mörk rödlila till nästan svart är en speciell färg i trädgården. Purpur kan användas för den som vill ha något lite extra än det alldeles vanliga och har även förknippats med kungligheter och med en hög kvalitet. (Wright 1998) Purpurfärgen kan finnas på själva blommorna men också bladen. Purpurfärgade växter kan fungera som blickfångare i trädgården och framträder speciellt bra till exempel vid framför en vit fasad. (Kvant 2014, s.96)

Gult är en mycket emotionell färg. Den förknippas med optimism, emotionell styrka, vänlighet och kreativitet. Gula våglängden är relativt lång och speciellt stimulerande. Den gula färgen uppmuntrar vårt humör och själv känsla.

Orange förknippas med fysiskt välmående, värme och säkerhet. Orange är en kombination av rött och gult ger en upplevelse för både det fysiska och emotionella.

Brunt förknippas med allvarlighet värme, natur och jordnära. Den bruna färgen består av gult eller rött och mycket svart. Därför är den ganska allvarlig såsom svarta men är varmare och mjukare. (Wright 1998)

Färgerna uppskattas som varma eller kalla. Gult, rött och orange associeras med solen och värme, medan grönt, blått och violett med kylan av löv, hav och himmel. De varma färgerna ger intrycket av att vara närmare åskådaren än kalla färger. Därför kan man orsaka en känsla av djup med att ha varma färger längst framme och kalla färger längst bak. Vid skymning syns färgerna inte fullt och vid mörker inte alls (Gregory 1998, s.132-133).

Den psykologiska reflektionen är ofta starkare än den visuella och på grund av det kommer människan alltid att göra en egen uppfattning om vad som är vackert och vad inte. Färgerna får oss även att reagera med kroppen. Röda färgen stimulerar och ökar blodtrycket medan blått har den motsatta inverkan. (color psychology). För att man skall hålla andan av förtjusning när man ser en blommande växtbädd har det krävts arbete med färgerna.

2.7 Miljöpsykologi

Människan vänjer sig väldigt snabbt för nya saker och är mycket adaptiv och därför präglas. Människans sinnesintryck påverkas starkt av de tidigare erfarenheterna. Uppväxtmiljön har en stark inverkan på för vad människan blir känslig för och vad man anser tryggt och bekant. Även gestaltpsykologin har påverkat miljöpsykologin (Aura m.fl. 1997, s.28)

Människan uppskattar hur behaglig omgivningen är genom dess innehåll och rumsstruktur. Det viktigaste är hur man uppfattar naturens och den bebyggda miljöns samverkan. Desto naturligare området är desto mera behagligt anser man det vara. En miljö med mycket växter känns bättre och gemytligare än en med mycket broar, vägar, elledningar och annat industriellt. Stora träd med tjock stam och bred krona anses behaglig. (Rappe 2003, s.28-29)

En likformig omgivning är lätt att förstå och där kan människan själv avgöra var man skall lägga sitt fokus. En för tät och ogenomtränglig miljö stöter bort och en för öppen tilltalar inte heller. I båda får man känslan av att man kan tappa bort sig i. I ett landskap med passlig mängd träd kan man lätt uppskatta djupet och läget och då är det lätt även att röra sig. Ett landskap som samtidigt tillåter att fly och att gömma sig, där man kan se långt och vara trygg, känns psykologiskt mest behagligt. Människan söker sig gärna till platser där deras rygg är skyddad, men framåt öppnar sig en öppen vy. Människan har ett behov av att upptäcka nya saker och forska nya ställen och därför är ett område med tillräcklig mångfaldighet bäst för att skapa det. De mest omtyckta landskapen är de vilka är passligt hemlighetsfulla. En slingrande stig känns mera spännande än en alldeles rak där man ser allt framför sig. Ändå måste man kunna förutsäga de kommande överraskningarna så att de inte gör det för spännande. (Rappe 2003, s.29)

Roger Ulrich som är professor i Texas University of architecture och miljöpsykolog har lagt fram sex saker som påverkar till hur människan förstår sin omgivning och den vägen till hur behagligt man anser omgivningen. Landskapet skall ha en fokuspunkt dit blicken söker sig och varifrån man börjar sin uppskattning av omgivningen (focality). Utan en fokuspunkt känns omgivningen råddig. Det andra är uppbyggnaden eller delarna av landskapet och hur de är indelade och ordnade sinsemellan (complexity). Det tredje är landskapets öppenhet (depth) som definierar hur lätt det är att se omgivningen. Det fjärde är gjordytan (ground texture) som berättar om hur lätt det är att röra sig i den omgivningen och det femte är begränsade vyer (deflected vista) som lägger till spänning. Det sista är hur trygg man känner sig i omgivningen (appraised treath). (Rappe 2003, s.31)

Vid planering av en återupplivande trädgård är grunden att man tar i beaktande användarna, deras behov och möjligheter. Man måste kombinera de mål man vill ha i användningen med de rådande omständigheterna. Upplevelsen blir desto större desto flera sinnen omgivningen påverkar. (Rappe 2003, s.33) Om man försöker kontrollera naturen för mycket förstör man lätt en del av upplevelsen. I naturen kommer årstiderna långsamt, ljuset kommer långsamt med mera. Därför skall inte helheten bli för stel. Till exempel i en alldeles le trädgård kan man inte känna de

dofter vinden hämtar med sig. Det samma gäller ljuset, ett stilla varande ljus är tråkigare än det att ljuset och skuggorna rör sig tillsammans med dagens gång. Människans sinnen är gjorda för att upptäcka förändringar och blir snabbt vana, till exempel luktsinnet vänjer sig väldigt snabbt vid en ny doft.

En del av det man upplever i trädgården kommer via det man gör, men det man känner via känslorna ger den största upplevelsen. För att skapa en variation och stimulans för alla sinnen skall man tänka på att använda alla egenskaper av växter. Det är allt från dofter, färger, smak, texturer och ljud (olika löv rör sig på olika sätt och ger olika ljud). (Rappe 2003, s.35) En trivsamt viloplatz skapas med tanken att den har passlig temperatur och är tillräckligt skyddad av vind och bländning. En pergola håller solen på avstånd och gör platsen skön även på sommaren. En täckt viloplatz kan användas även vid regn. (Rappe 2003, s.39)

2.8 Perception

Perception är det psykologiska begreppet för allt det hos människan som tolkar sinnesintryck. Det är den automatiska uppfattningen man får av impulserna som följs av tidigare erfarenhet och kunskap. En illusion är det man ser men som inte stämmer med verkligheten. Illusionen uppkommer då förutsättningen för en normal perception inte uppfylls. (Wolfe, m.fl. 2009, s. 80-92)

2.8.1 Sinnene

Människan har fem sinnen, syn-, hörsel-, lukt-, smak- och känsel. Varje individ tolkar och känner sin omgivning på ett unikt sätt och får även en unik upplevelse. Vad man anser behagligt och hur man reagerar på olika sinnen beror på den erfarenhet personen fått i sitt tidigare liv. Känslsinnet hjälper att få en upplevelse av omgivningen och i trädgården kan man känna olika strukturer på till exempel blad, trädstammar, bänkar och betong. Med hjälp av känslsinnet kan man uppleva beröring, tryck, smärta, kyla, värme, vibration och fukt. Med hörselsinnet kommer människan i kontakt till omgivningen och får information av vad som händer i runt omkring. Den registrerar olika ljud och skiljer på ljudhöjder och styrka samt från vilket håll det kommer. Färgsinnet är det mest komplicerade sinnet av alla. Genom synen hanterar människan hela tiden en enorm mängd information. Med luktsinnet

lär sig människan att känna olika lukter och veta varifrån de kommer. Luktsinnet orsakar ofta både positiva och negativa minnen av känslor från tidigare situationer eller upplevelser. (Burakoff)

3. Bakgrund

3.1 Finlands mässa som organisation och Vårträdgårdsmässan

Vårträdgårdsmässan ordnas av Suomen Messut som är Finlands ledande evenemangsarrangör och uthyrare av utställnings- och kongresslokaler. Verkställande direktör är Anni Vepsäläinen. Andelslaget Finlands Mässa ägs av sina 200 medlemmar som är finländska företag, Helsingfors stad och Stiftelsen Finlands Mässa. Vårträdgårdsmässan är Finlands största trädgårdsmässa och den ordnas vartannat år. Mässan är en inblick i den kommande våren och startar den nya säsongen för trädgårdsliv. I samband med Vårträdgårdsmässan ordnas även Närmat & Eko-, Oma Koti, StugLiv och Sisusta! -mässorna. Mässan 2015 höll på i fyra dagar och hade 55 000 besökare (Suomen Messut). Kontakter från Finlands mässa var Minna Erkkilä och Päivi Kukkamäki som under projektet flyttade över till andra arbetsuppgifter och hennes uppgifter övertogs av Johanna Skyttä.

Planeringsuppdraget för alla de allmänna områdena för mässan hade getts åt planeringshortonomen Eva Wuite och hon erbjöd mig möjligheten att vara med i projektet. Det allmänna områdena innehöll ett dekoraionsområde på ca 1150m² och en infopunkt samt champagne bar.

Mässan är en kommersiell mässa och Suomen Messut vill naturligtvis ha så mycket besökare som möjligt. Därför måste balansen hittas mellan det som planeraren vill hämta fram i sin vision, vad Suomen Messut vill ha för att garantera besökare och vad alla samarbetspartners får utav mässan. Suomen Messut hade inte några speciella krav och gav i helhet ganska fria händer, men de har gjort mässan många gånger förut och vet att det för många är en tradition att komma dit och många har förväntningar för den. De förväntningarna måste uppnås.

De samarbetspartners som hämtar sina varor till mässan får också fram sin reklam där och flera som levererar större mängder material är själva på plats under mässan och en del har egna avdelningar. Det här diskuterades tillsammans med Suomen Messut att vem får hämta sin reklam, vara på plats och i vilken utsträckning så att det skulle vara rättvist för alla.

3.2 Metod

Målet med examensarbetet var att medan jag var med och planerade de allmänna områdena till Vårträdgårdsmässan 2015 att fundera på hur man kan skapa en utställningsträdgård som ger wow effekt åt åskådaren. Arbetet påbörjades med att fundera på ett intressant perspektiv att analysera en mässplanering och att utnyttja det möjligheter en stor mässa ger. Efter att valt synvinkeln av en attraktiv och positiv lösning började jag söka litteratur som skulle fungera som teori och bakgrund för arbetet. I arbetet funderar jag ut med hjälp av teorin hur man skapar en sådan gård som orsakar störst beundran och väcker känslor. Till den delen är arbetet en litteraturstudie och som teori har jag använt gestaltpsykologi, miljöpsykologi, kunskap om människans sinnen, färg och perspektivlära och människors sätt att uppfatta sin omgivning.

Som grund för definition av wow effekt måste alltid funderas på vem som är målgruppen. Wow effekten på mässorna är tanken av att man kommer in i en färdig helhet, inte endast på en utställningsgård. Besökarna skall få känslan av att det här kunde vara min gård och jag vill slå mig ner för en kopp kaffe. Baker (2013, s.25) påpekar att "utstående trädgårdar chockerar, överraskar och behagar, orsakar minnen och skärper sinnen".

Planeringen som gjorts för mässan kommer att byggas till mässan. Allmänna dekorationsområdet består av olika gårdar och som bakgrund har jag skapat en lista med saker som är specifika för alla gårdar skilt.

4. Planeringen

Grunden för planeringen av mässans allmänna områden var mässans tema Gårdsliv (Pihaelämä). Idén var att på dekoraionsområdet visa olika gårdar där alla besökare kan få tips till sin egen gård. Det allmänna området på mässan var delat in i fyra mindre gårdar. Gårdarna skall presentera så färdiga gårdar som det bara är möjligt att åstadkomma. Hela området (Bild 6) är ungefär 1150m och varje gård ca 250m². Gårdarna är belägna en fyrkant och meningen är att man kan gå runt varje gård men även igenom dem. Varje gård har en entré med husväggar som skall skapa besökaren intrycket av vad som skall komma och med samma ge en idé om hur man kan skapa en entré som passar till den stilens hus och gård. Går man igenom entrén kommer man direkt in till husets bakgård och har en vy över hela gården, precis så som man skulle ha från den riktiga dörren. Mellan gårdarna går gångar som är gjorda av olika stenbeläggningar och härifrån kan man betrakta gårdarna från alla håll och tillsammans utgör de illusionen av en trädgårdsstad. I korsningen i mitten mellan gårdarna finns en viloplats med ett stort körsbärsträd som fokuspunkt.

Alla de fyra gårdarna har en egen tydlig karaktär och ett eget tema med färger och material. Planeringen består av en traditionell gård (perinnepiha), en modern gård (modernipiha), en gård för barnfamiljen (lapsipiha) och en gård för sommarstugan (mökkipiha). Målet är att hämta fram nya material och växter och använda dem på nya, annorlunda sätt. Gårdarna skall kännas färdiga, så att man får känslan av att någon bor där och det finns leksaker på gräset, tallrikar på bordet, belysning och allt man brukar ha på gården. Framför varje gård vid ingången finns en lampa och under lampan en skylt där det står vem som varit med om att bygga och vilka material har använts. Då är det även lätt för konsumenten att hitta det material man själv är intresserad av. Om det finns för mycket av olika material och strukturer blir helheten lätt orolig (Gropper 2012, s.12). Därför har varje gård sitt eget formspråk och vissa material de vill lyfta upp. Här fick man igen försöka hitta en passlig kombination med att få gårdarna att se attraktiva ut men samma komma ihåg det kommersiella och få med möjligast många nya material utan att helheten blir rastlös, enligt tanken på miljöpsykologi och gestaltlagar.

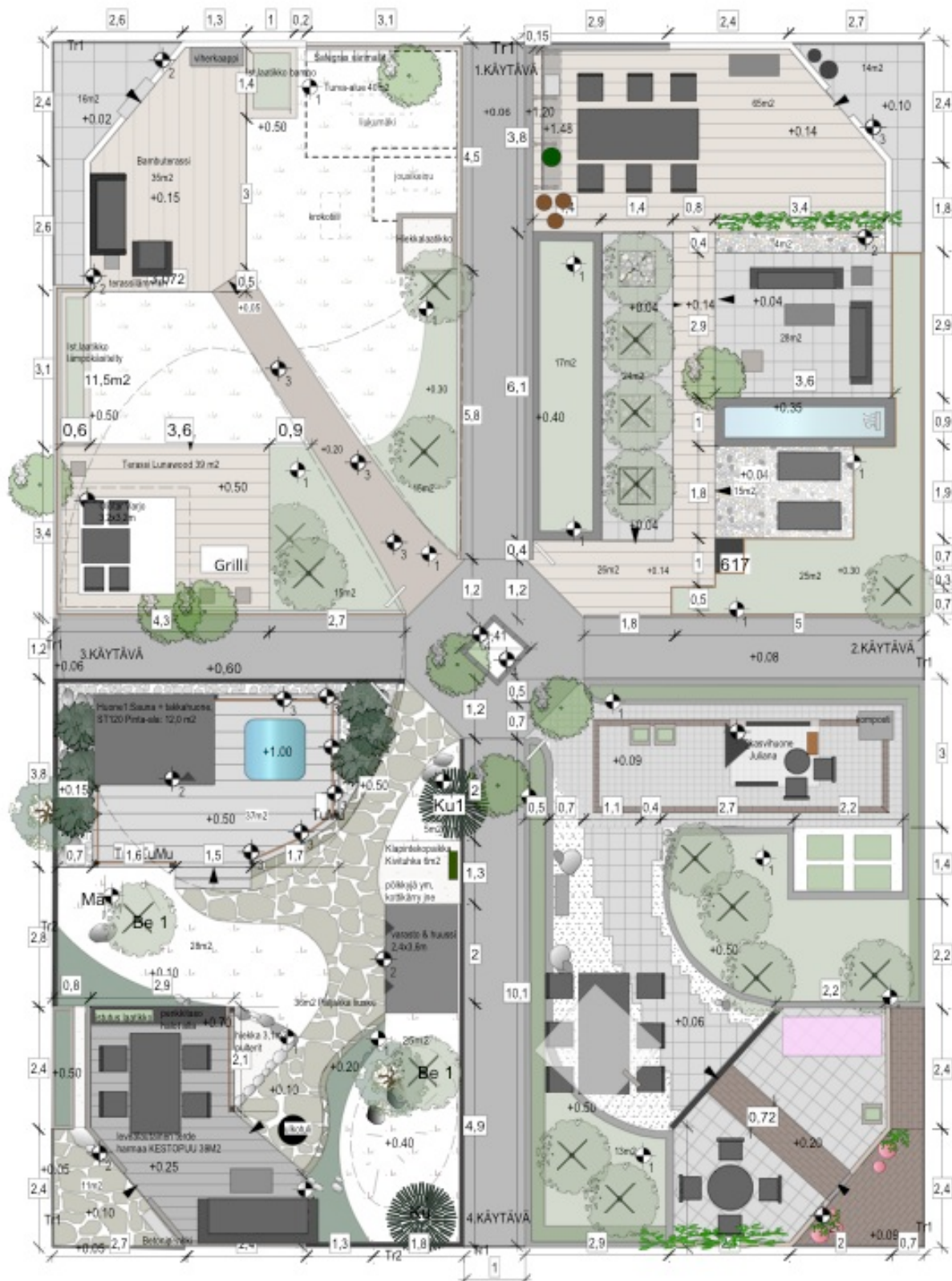

Bild 6. Planritning över hela området för allmänna dekorationer. (Bild: Eva Wuite, Malin Törnroos)

Eftersom det är fråga om en mässa inomhus ställer det vissa krav på vad kan göras och kompromisser måste göras. Då det är fråga om en kommersiell mässa vill alla varuleverantörer komma med sina finaste varor för att visa dem och det här kom också fram i planeringen. Tanken var att på varje gård skulle det finnas en leverantör för varje sak för att det skulle vara rättvist för alla. Till exempel belysning kom från samma leverantör för hela gården och då måste all belysning väljas från deras urval. Vissa större material kunde komma från leverantörer.

Växterna och materialen hade en stor roll i planeringen. Med växter kan man enkelt skapa höjdskillnader, hämta färg och bilda rumskänsla och med material få olika strukturer. Idén var att visa något nytt inom växterna också, och därför fanns det med mycket prydnadsgräs och bambu och mindre barrväxter. Barrväxter fanns ändå med eftersom de är väldigt säkra. Trots det kom växtplaneringen att ändras en del under bygget.

I en normal trädgårdsplanering måste man fundera på blomningstider och sol och skugglägen men det behövdes inte nu göras, men trots det skulle det finnas en viss relevans för att helheten kunde fungera. Det första utgångsläget till växtplaneringen var att utreda vilka växter kunde fås uppdrivna i slutet på mars så att de såg fina ut och anpassa planeringen enligt det. Då det är fråga om en mässa måste växterna se snygga ut under, alltså genast då gården är anlagd.

4.1 Gård 1, Barnfamiljen

Barnfamiljens gård har ett vitt egnahemshus med en funktionell gård där hela familjen kan trivas. Ingången är stenbelagd och hela gården omringas med ett staket som är en kombination av en mur och spjälor av trä. I planeringen av staket har använts måtten av det gyllene snittet och funderats på en behaglig helhet. Barnfamiljens gård består av två terrasser, den ena gjord av bambu och den andra av värmebehandlat träd. På det här sättet fick två leverantörer komma fram med sina nyhetsprodukter. På bambu terrassen finns ett sitt område och en självgjord växtvägg, som man kan göra tillsammans med barnen. På andra terrassen har man en pergola med matbord och grill där hela familjen kan äta tillsammans. Hela terrassen finns på en liten kulle som gör gården mera spännande. I planteringslådor gjorda av

samma material som terrasserna finns blommor och örter blandat. Samma material fortsätter för att skapa en helhet och även för att visa hur man kan använda materialet.

En konstgjord gräsmatta att leka och spela på finns mellan terrasserna och dessutom finns ett skilt lekområde med rutschbana, vippgunga och sandlåda som under mässan kommer att vara i barnens användning. Lekredskapen skall monteras enligt alla säkerhetsstandarder. Det är fånigt att hämta lekredskap till en mässa om de inte får användas. Konstgjorda gräsmattan kom till fråga eftersom färdig gräsmattan inte skulle ha blivit tillräckligt hållbart till mässan. Dessutom var det en möjlighet att igen ta fram ett annorlunda material.

Igenom gården går en stenbelagd gång med isatt belysning. I växtbäddarna på gården finns växter i granna färger och bland annat plommonträd och buskblåbär. Färger för gården är rött, gult och vitt och de återkommer i växterna och inredning. Gården skall vara färgfull och glad.

På gården skapades rumsindelning med två skilda terrasser, som genast skapar skilda rum. Den lilla förhöjningen med kulle gör gården mera spännande och staketet fungerar utifrån som ett insynsskydd och väcker känsla av att man vill gå in och titta.

De viktigaste elementen för gården för barnfamiljen:

- öppenhet	-stora ytor
- träd	-blommor
- färg	-lek

Upplevelser och känslor som gården för barnfamiljen kan väcka:

- barndom
- minnen
- glädje

4.2 Gård 2, Moderna gården

På den moderna gården finns ett vitt, modernt egnahemshus med en gård där man vill umgås med vänner, laga mat och koppla av. Den moderna gården har mottot "less is more", alltså att mindre är mera. Färger i den moderna gården är vitt, orange och mörk grått. Gården är den mest ovana och har mest unika lösningar. Ingången är belagd med stora plattor och gården omringad med ett modernt mörkgrått staket av trä. Gården har starka geometriska former och raka linjer. En stor terrass gjord av ättika behandlad tall utgör område för matbord och utekök. Uteköket är väldigt modernt och består av ett betongelement med integrerad grill och diskho. I uteköket finns örter i påsar, ved till grillen och annat tillbehör man behöver vid matlagning. Ett stort matbord erbjuder möjlighet för middag med vänner.

Långsmala krukor med tulpaner i fungerar som rumsdelare till sittområdet nedtill. Krukor är ett bra sätt att skapa dela rum och i det här fallet hämta grönska även till terrassen. Sittområdet är sin egen helhet och avgränsas med ett vattenelement i form av en lång bassäng byggt av raffiga stenplattor med ett vattenfall i ändan. På andra sidan av vattenelementet finns solstolar under parasoll. Stolarna är placerade på en blandning av gulbrun och grå småsten med ett betongbord i mitten där samma stenar fortsätter.

En gångbrygga går igenom hela gården från den stora terrassen till andra utgången. På båda sidorna blir det en sänkning på ungefär 15cm. Terrassering använts i moderna gården för att bilda perspektiv. Även med en liten höjning eller sänkning kan man orsaka en stor effekt även på en liten gård. På ena sidan av bryggan finns horisontellt spaljerade ekar i stora krukor som finns mellan stora keramiska plattor. Plattorna slutar i en massiv planteringsbädd gjord av kantiga betongstenar. Planteringen består av höga bambun längs bak, så att de med samma fungerar som insynsskydd. Framför det finns tulpaner i orange och svart blandat med lägre gräs. . Det andra planteringsområdet gjordes med en färdig formklippt degbärshäck med vita hortensior, tulpaner och lågt gräs framför. Planteringen kantas med en rostig metall kant. Växterna är i ganska strikta linjer för att framhäva geometrin.

Belysningen består av väldigt moderna armaturer. Hela gården utgör en väldigt harmonisk helhet, där enkla klassiska former ger det bästa intrycket. Desto mera olika former och material desto oroligare blir det. Här finns många nya och spännande material till exempel accoya terrassen, stora keramiska plattor, betong köket och rostiga kanter för planteringsområdet samt de spaljerade ekarna.

Det viktigaste elementen för moderna gården:

- raka former	- kontraster
- betong	- vatten element
- kvadrat	- sten
- grovt	- trappor
- grått	- nivåer

Upplevelser och känslor som moderna gården kan väcka:

- kall
- uppfriskande
- öppet
- lugnt
- stilla

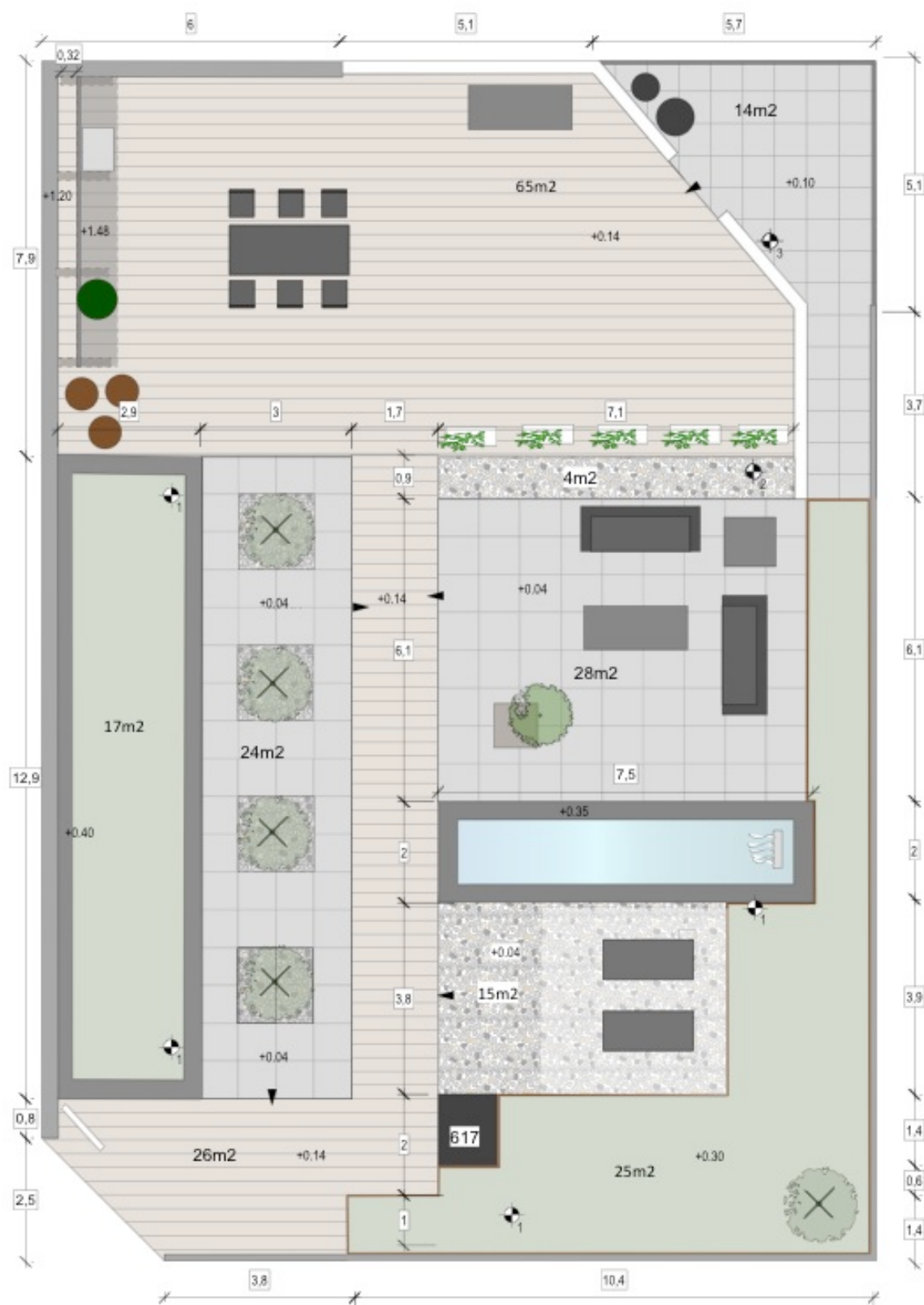

Bild 8. Planritning över moderna gården (Bild: Eva Wuite, Malin Törnroos)

4.3 Gård 3, Traditionella gården

På den traditionella gården finns ett frontmannahus i gult där familjen trivs i trädgården och tycker om allting lite gammaldags och självgjort. Gården har en romantisk med mjuka former och en lummig atmosfär. Färger för den traditionella gården är vitt och rosa i olika skalor. Ingången är stenbelagd och pigga krukor finns vid ingången. Gården omges av häck som är gjord av färdiga häck-element med hjälp av vilka man snabbt kan skapa en häck. På terrassen (Bild 9) som även den är stenbelagd finns en hängmatta med filt och en bok och ett litet sitt område. Här fanns idén om att visa olika sätt att använda sten på.

Stora planteringar med äppel- och plommon träd begränsas med en mur med formen av bågar. Att planteringarna är innanför en mur är nödvändigt i detta fall då trädens rötter är såpas stora att de kräver tillräckligt med jord för att täckas. På mässan har man inte alternativet att gräva nedåt såsom ute. Ett matbord finns på ett singel belagt område med en gång av betongstenar. Detta var också något nytt som ville visas, och med hjälp av den ojämna kanten kan man skapa intressanta mönster och splittra för raka linjer. I ändan av gården finns växtlådor samt växthus med sittplats och kompost längst i knuten.

Bild 9. Betongstensgången på singel samt terrassen i förgrunden (Foto: Malin Törnroos)

På traditionella gården blev växtvalet bestämt enligt färger och växtsätt. Det skulle finnas mycket rosa växter och växter med prydnadsfulla blad. Höjd fås med att blanda in fruktträd, såsom plummon och äpple. I växthuset och vid en självgjord växtvägg finns mycket örter. Färgerna och planteringsmönstret av växterna fick bilda en stor helhet med inga strikta former. Färgerna i växterna var i harmoni med varandra så det inte blev rastlöst.

Det viktigaste elementen för traditionella gården:

- organa former	- bär
- lummighet	- harmoni
- rosa	- vår
- äppelträd	- växthus
- pelargon	- sol
- rosor	

Upplevelser och känslor som traditionella gården kan väcka:

- värme
- glädje
- barndom
- doft av blommor
- sommar

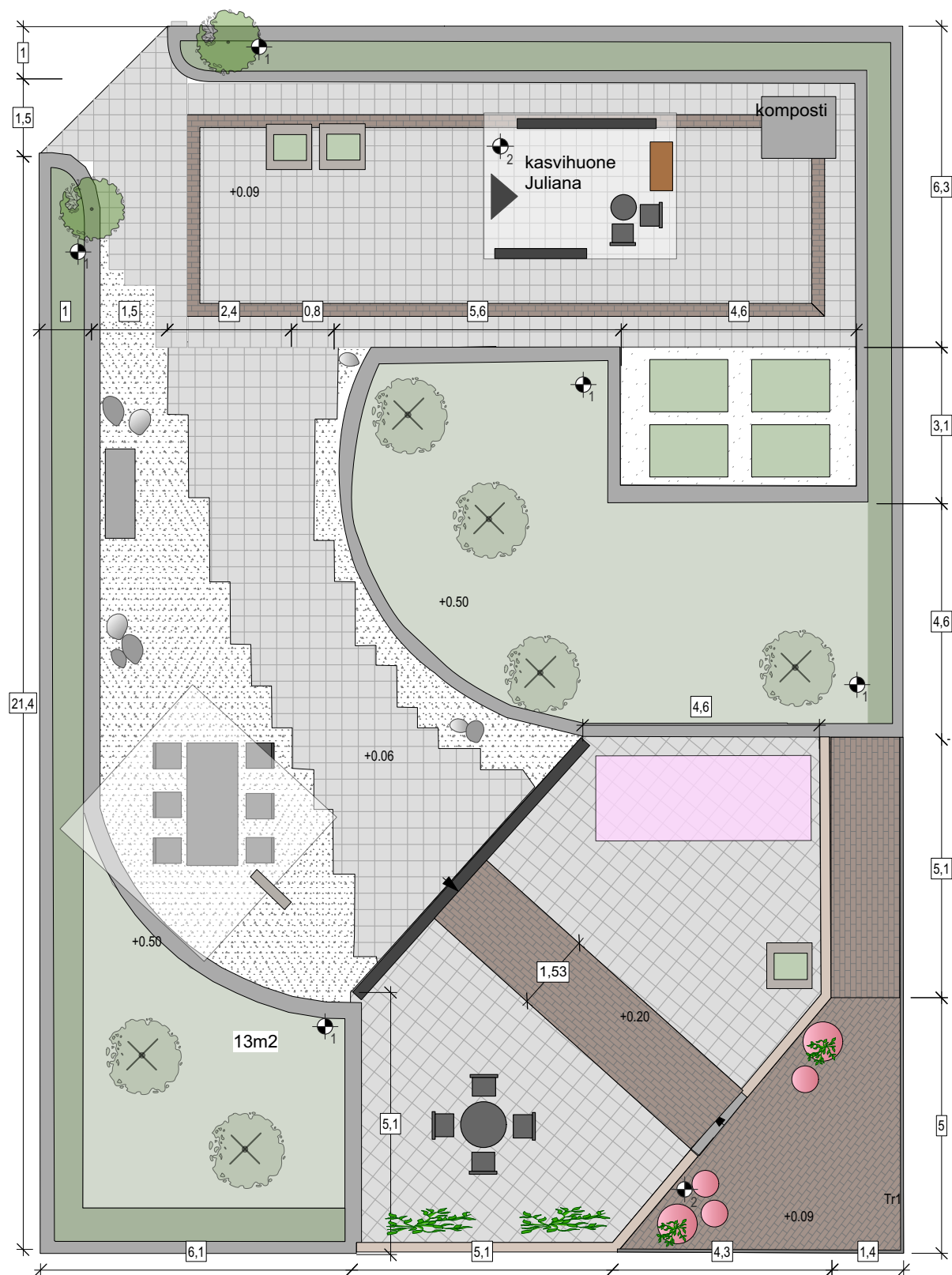

Bild 10. Planritning över traditionella gården (Bild: Eva Wuite, Malin Törnroos)

4.4 Gård 4, Sommarstugan

Huset på stuggården är ett stockhus i grått och skall visa en stuggård med lite lyx. Man vill åka till sin stuga för att koppla av och njuta av tystnaden och bortkomma från buller och föroreningar av trafik. Gården har gråa terrasser, skifferstensbeläggning och -murar samt matta av skogsbotten (kuntta) istället för gräsmatta. Planteringarna har planerats så att de skulle klara sig på ett sommarställe där någon kanske inte alltid är på plats för att bevattna. Staketet är en gärdesgård för att betona den naturnära stilen och ett tips man kan själv göra. Färgerna för gården är vitt och blått.

För att inte få en stress av stuggården måste den vara lättskött och klara sig utan skötsel då man är borta därifrån. Gräsklippning är arbetsdrygt och måste göras regelbundet för att gräsmattan skall se representativ ut. Därför har det på mässan inte planerats någon gräsmatta utan endast skogsbotten som inte kräver skötsel. Terrassen vid ingången har ett stort matbord där hela familjen kan äta tillsammans och på andra hörnet ett soffområde. Terrassen kantas på ena sidan av en kombinerad bänk och planteringslåda där man kan ha örter som är lätta till hands. Nedanför huvudterrassen har man en liten sandlåda för barnen, omringad av naturstenar. På andra sidan finns en ute brasa där man kan ha öppen eld på kvällen och njuta av den från terrassen. Gården fortsätter med en bred skiffergång mot andra terrassen. Halvvägs finns ett skjul med utedass och förråd för trädgårdstillbehör. Bredvid finns ett vedhuggningsområde byggt på stenmjöl. Den andra terrassen finns i samband med en bastu och för att visa något lite lyxigare finns där en jacuzzi och i terrassen insatta lampor. Terrassen och bastun finns på en liten kulle igen för att skapa höjdskillnader och mera spänning. Som räcke på denna terrass har använts rep som staket.

På stugtomten ville vi ha naturnära växter, sådant som på riktigt växer på en stugtomt så därför användes som träd björk, tall och gran. Blått och vitt skapar en stark kontrast och användes i perenner och sommarblommor för att lite piffa upp den anors gröngråa gården.

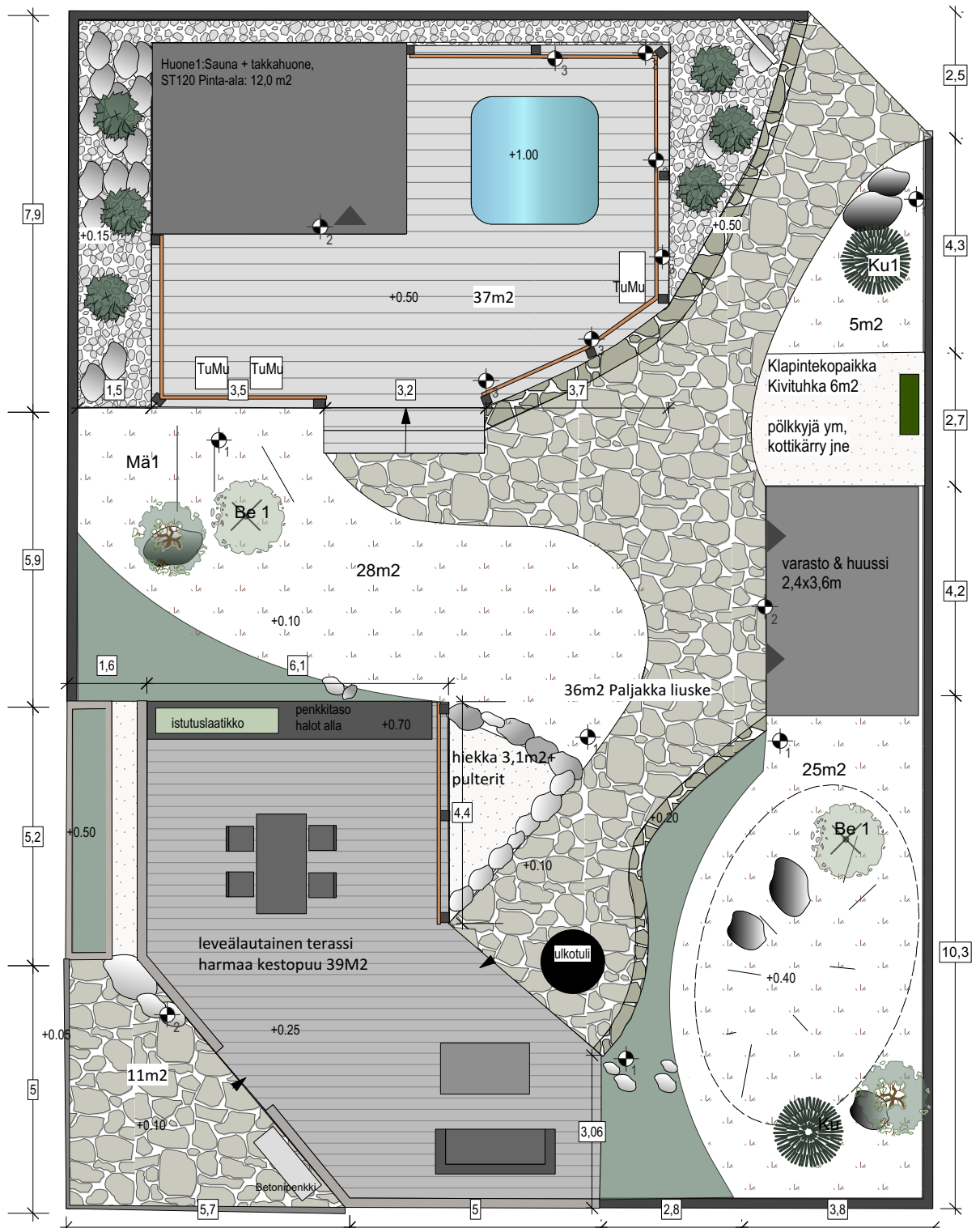

Bild 8. Planritning över stuggården (Bild: Eva Wuite, Malin Törnroos)

Det viktigaste elementen för stuggården:

- blåbär	- frisk vind
- tallar	- grönt
- kunnat	- skiffer
- ved	- stock
- ute dass	- öppen eld

Upplevelser och känslor som stuggården kan väcka:

- ro
- frisk vind
- skogsdoft
- sommar
- fri

5. Diskussion

Under hela planeringstiden levde planeringen konstant och det blev mycket förändringar från den allra första versionen. Hela tiden fanns tanken med om vad besökaren skulle tycka om det vi planerade, hur han skulle se saken och vad av det skulle han kunna ta hem till sin egen gård. Trots att meningen var att komma fram med nya lösningar och material tyckte vi att det viktiga är att det som planeras är relevant. Att det är något som man på riktigt kan använda sig av i Finland där årstiderna och kylan lägger till sin svårighet och det överhuvudtaget går att konstruera på ett vettigt sett. Det är ingen idé att planera något fint om det inte fungerar.

Tänka mera på dimensionerna i en mässhall. Då området planerades funderade vi på att det kommer mycket människor och att det skall vara lätt att röra sig utan att det blir enorm trängsel. Det som vi inte kom att ta i beaktande tillräckligt var den enorma höjden. Husväggarna och de stora träden samt också byggnaderna skapade vertikal form, men speciellt under bygget kändes det ändå lite lågt. Det kunde man fundera på mera då man planerar för en mässa.

Gångarna som gick emellan gårdarna hade inte läggningmönster planerade i förväg då anläggaren tyckte det inte behövdes. Fakta var att på platsen måste jag börja räkna ut stenarna och se vilket mönster skulle bli bäst och det skulle ha varit mycket enklare att göra på förhand.

Eftersom det är fråga om en mässa inomhus ställer det förstås också vissa krav på vad kan göras och man måste göra kompromisser och helt enkelt lösa problemen på det bästa sättet man kan med det man har.

För det estetiska värdets skull och för det att gårdarna skulle se möjligast äkta ut ville man inte ha några reklamer och skyltar, men igen för att det är fråga om en kommersiell mässa var det tvunget att ta med dem. Här försöktes göra en kompromiss så att byggarna och varuleverantörer fick fram sina broschyrer och sin reklam men utan att det skulle förstöra intrycket av gården. Diskuterade med de som hämtat sina varor till de olika gårdarna efter mässan och de var väldigt nöjda med mässan. Många av dem hade fått nya kontakter för återförsäljning av sina varor och överlag fått mycket synlighet för produkterna.

Det fanns mycket att fundera på under planeringen och att få fram det som orsakar den bästa wow effekten kom inte att bli alldeles lätt. Vi fick med en del enormt fina material som definitivt kom att fungera som intresseväckare. Helheten av dekoraionsområdet blev lyckad och idén med att kunna gå igenom och runt gårdarna fungerade. Då har man möjlighet att se gården från olika perspektiv och bakom staket, växtlighet eller knuten av en byggnad.

Körsbärsträdet som skulle komma i mitten av hela det allmänna dekoraionsområdet blev en vitbrokig asklönn istället. Körsbärsträdet som kom från plantskolan var ännu ganska liten och lönnen var det största trädet som fanns. Idén med planteringen i mitten var att fungera som en fokuspunkt och ett ställe där man kunde beundra alla gårdarna. Tulpanerna som planterades runt lönnen var i knopp när mässan öppnade men började snart blomma.

Gångarna emellan gårdarna kom att bli en aning smalare eller bredare än i planeringen. Det på grund av att ett läggningssmönster inte fanns färdigt och för att det fanns begränsad till för bygge ville man undvika beskärning av stenar så långt det gick. Ett annat skäl var att stenarna var till låns och leverantören kunde sälja vidare hela stenar.

Gången mellan barnfamiljen och stuggården var planerad så att högsta punkten var +60cm, men det blev för besvärligt med muren på ena sidan och bastun på andra sidan. Dessutom kom det för lite med material för muren till barnfamiljen och då kunde den inte höjas tillräckligt. Den högsta punkten på gången blev på ungefär +40cm.

Barnfamiljen

Gården för barnfamiljen fick en del förändringar från planeringen och det kom dels att påverka helheten. Stenbelagda gången som gick igenom gården skilde åt en till lekområde och till vistelse- och matlagingsområde på den övre terrassen.

Planteringslådorna på gården för barnfamiljen blev förändrade. Det var meningen att lådorna skulle göras av samma material som terrasserna, den ena av bambu och den andra av värmebehandlat träd. Bambu materialet som vi fick till mässan räckte endast till terrassen, och för den värmebehandlade terrassen blev det so mycket bitar till spillo att det inte heller räckte till lådan. Stället där den större lådan skulle komma blev alldeles lyckad även utan lådan, det ända problemet var att planteringsområdet inte blev tillräckligt hög så allt kunde inte planteras där utan växtligheten måste flyttas lite. På området för den mindre lådan av bambu lades ett planteringsbord som ursprungligen var menat att finnas på terrassen. Det området blev inte riktigt så lyckat som tänkt då husväggen fick en för stark roll.

Kompromisser måste göras redan under planeringen, och staketet med mur och ribbor var meningen att vara vit rappat men det skulle ha blivit för arbetsdrygt och inte passat in i tidtabellen. Därför blev lösningen att göra det med mursten som var grå. Helheten blev dock bra men en vit mur skulle ha skapat en lite annorlunda effekt. Måtten på muren är räknat ut enligt det gyllene snittet för att den skall kännas behaglig.

Konstgräset på barnfamiljen blev väldigt bra, och det skulle inte ha gått att göra med färdig gräsmatta, eftersom det inte skulle ha klarat av slitaet. Några barn försökte till och med hitta myror på gräset så det blev tillräckligt äkta åtminstone för dem. På alla sätt blev gården barnens gård under mässan, det var konstant barn och leka där så på det sättet måste man anse det lyckat.

Traditionella gården

Den traditionella gården fungerade väldigt bra. Förändringar i planeringen gjorde även här vid bygget. Muren som fungerade som växtbädd skulle vid utgången till mitten vara i orm av en båge, men det kunde inte åstadkommas på den sträckan på grund av stenarnas storlek. Därför blev knutarna i 90 graders vinkel. Likaså träden som skulle planteras i ändorna rymdes inte på grund av så stora rötter så de planterades i krukor. Häggmispelen som bildade halva av häcken såg lite ynkelig ut när den anlädde, men i värmen tog den sig helt och såg helt ok ut under mässan. Överlag fick växterna stor beundran på denna gård.

Rumsindelning uppkom genom att det fanns hängmatta vid ingången, matbord under parasoll på mitten och köksträdgården längst bortta på gården. Dessutom begränsade muren så att man inte kunde se hela gården på en gång utan man måste gå runt för att kunna se.

Stugtomten

Stugtomten fick en väldigt stark karaktär och blev säkert därför omtyckt av många. Helheten fungerade mycket bra och de rundade gångarna med skogsbotten mattan omkring skapade stark stugkänsla. Gården var ganska full med saker, då det fanns två byggnader och ganska stora träd samt stora terrasser men den verkligen kom till liv och alla proportioner var i skick. Stuggården väcker mycket känslor inom människorna då många har en stuga eller har någon gång haft det och finländare har en stark tillhörighetskänsla med naturen. Gården ansågs bekant och behaglig och hade lite extra som gjorde den spännande. (Miljöpsykologi)

Planteringsområdet framför bastu terrassen en aning större och några dvärgbergstallar planterades framför för att fylla området. Staketet hade önskats få som gärdesgård men tillverkaren var inte intresserad av att vara med på mässan.

Alternativet att bygga det själv funderades på men det skulle inte ha passat in i tidtabellen. Då fick vi använda oss av det bästa som gick att få och det blev ett vanligt trä staket med ribbor i svart. Staketet fick beundrare och blev sålt under mässan.

Moderna gården

Den moderna gården var den mest beundrade. Gården blev väldigt lyckat och även bättre än någon hade vågat hoppas på. Färgerna på gården fungerade väldigt bra och helheten var harmonisk och stilig. De spaljerade ekarna fick mycket beundran. Många frågade dessutom efter det nya terrass materialet eftersom det hade funnits med på morgontv:n.

De svarta tulpanerna som kom till mässan hann inte öppna sig, utan de måste ersättas med vita. De strikta områdena på gården baserade sig på slutenhetslagen (Todorovic) i gestaltningsteorin genom att rama in olika utrymmen.

Uppnåddes wow effekten?

Använder man sig av teorin om perspektiv, färger, gestaltning och miljöpsykologi skapar man en behaglig helhet. I planeringen fanns med många element som kunde orsaka wow effekt och jag tycker den nåddes åtminstone i någon mån. Jag diskuterade med mässbesökare och fick av många höra att det tyckt om det och speciellt den moderna gården och stuggården orsakade mycket positiva reaktioner. Dessutom gick jag runt omkring på gårdarna och lyssnade på vad besökarna talade och samma kommentarer kom upp där.

Arbetets slutsats är att då man planerar allmänna dekorationer på en trädgårdsmässa måste man ta i beaktande mycket mera än i en normal trädgårdsplanering. Man måste försöka hitta en gyllene medelväg där det finns något för alla. I denna planering finns fyra olika gårdar och det är ett bra alternativ. Planeraren har en viktig roll i att försöka ta allas åsikter i beaktande då mässan har sina önskemål och krav, byggandet ställer egna krav, strikt tidtabell, varuleverantörerna har krav på vad de vill få ut av mässan för att vara med och själva materialen ställer sina krav.

Förslag till hur nå wow effekt

- Ha med något nytt och annorlunda än det man är van med, men kombinera det med något bekant så det nya får stå ut och det gamla skapar en känsla av trygghet. Människor är ganska försiktiga för nya saker.
- Piffa upp gammalt.
- Idéerna måste fungera i verkligheten.

Undvika

- För mycket nytt
- För många fokuspunkter för att inte bli oroligt.

Hela projektet som helhet var mycket arbetsdrygt men också väldigt givande. Jag anser att jag under det lärt mig massor jag kommer att ha nytta inom min utbildning.

Källor

Alanko, P. (2007). *Perennat*. Hämeenlinna: Tammi.

Aura, S., Horelli, L. & Korpela, K (1997). *Ympäristöpsykologian perusteet*. Borgå: WSOY

Baker, B. (2013). *Contemporary designers' own gardens*. Woodbridge: Garden Art Press

Blennow, A-M (2002). *Europas trädgårdar*. Lund: Signum.

Burakoff, K. (2014). *Aistit ja vuorovaikutus*. <http://papunet.net/tietoa/aistit-ja-vuorovaikutus> (hämtat: 14.1.2015)

Engstrand, K. (2011). *Uusia ideoita puutarhaan Pengerrykset, kiveykset, muurit ja altaat*. Minerva Kustannus Oy.

Gropper, H. (2012). *Pihasuunnittelun ABC*. Minerva

Gregory, R L. (1998). *Eye and brain: the psychology of seeing*. Oxford: Oxford University Press

Hansson, M. & Hansson, B. (2005). *Allt om trädgård*. Malmö: Natur och Kultur/ Fakta etc.

Harwood, J. (1986). *Piirtämisen ja maalaamisen taito*. Borgå: WSOY.

Hobhouse, P. (2004). *Trädgårdskonstens Historia 3000 år*. Hong Kong: Natur och kultur/Fakta etc.

Kluender, K., Levi, R., Dennis M. & Wolfe, J. (2009). *Sensation & Perception*, andra upplagan. Sunderland, Massachusetts: Sinauer Associates.

Kvant, C & Palmstierna, I. (2014). *Vår trädgårds bok*. Stockholm: Nordsteds förlag.

Rappe, E., Lindén, L. & Koivunen, T. (2003). *Puisto, puutarha ja hyvinvointi*. Jyväskylä: Viherympäristöliitto ry, Gummerus Kirjapaino Oy.

Rosenholm, D & A-C (2010). *Trädgårdsdesign i praktiken*. Kina: Ica Bokförlag, Forma Publishing Group AB.

Ruoff, E. (2003). *Tuoksujen puutarha*. Keuruu: Otava.

Salonen, K. (2005). *Mieli ja maisemat eko- ja ympäristöpsykologian näkökulma*. Helsingfors: Edita Prima Oy

Todorovic, D.: *Gestalt principles*.

http://www.scholarpedia.org/article/Gestalt_principles (hämtat 9.2.2015)

Wright, A. (1998). *The beginner's guide to colour psychology*. London: K.Cathie
<http://www.colour-affects.co.uk/psychological-properties-of-colours> (hämtat:
22.1.2015)

Color psychology – How does color affect us?
<http://www.pantone.com/pages/pantone/Pantone.aspx?pg=19382&ca=29>
7.1.2015

Grafisk design – layoutregler (u.å). Linnéuniversitetet, Institutionen för
samhällsvetenskaper, Kalmar
http://edu.ikd.hik.se/studiemtrl/grafisk_design/layout_design/layoutegler.html
(hämtat: 9.2.2015)

<http://www.messukeskus.com/MESSUKESKUS/YRITYS/Sivut/default.aspx>
(hämtat: 9.2.2015)